

## **МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА**

С. В. Рибчинська, аспірант  
Київський національний університет технологій та дизайну

Механізм – це скоординовані у просторі й часі дії управлінської системи, який призводить до якісних змін об'єкта управління. Механізм управління фінансово-економічною безпекою розглянемо як управлінські дії, спрямовані на використання ресурсів та можливостей підприємства, які б забезпечували ефекти реалізації захисту його фінансово-економічних інтересів від реальних та потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру.

Особливості функціонування економіки знань визначають інтелектуальний капітал підприємства основним капіталом, персонал та систему управління знаннями – головними ресурсами, а управлінські компетенції – конкурентними перевагами і формують нові ефекти у діяльності сучасних організаційно-господарських структур.

Ріст ефективності діяльності реалізації завдань управління фінансово-економічною безпекою підприємства досягається за рахунок домінування інтелектуальних та інноваційних ресурсів в складі загальних можливостей системи.

Загалом логіко-структурну модель механізмів управління безпекою можна описати таким чином:  $МУБ = \{\Phi_1 \dots \cup \dots \Phi_n\} \cap \{ІК \cup КК \cup ОР \cup УЗ\}$ ,

де  $\Phi_1$  – чинники зовнішнього середовища;  $\Phi_n$  – чинники внутрішнього середовища формування системи економічної безпеки; ІК – інтелектуальний капітал; КК – ключові компетенції; УЗ – підсистема управління знаннями; ОР – організаційні управлінські рішення.

Завдання організаційних управлінських рішень щодо формування ефектів декомпозиції інтелектуальних ресурсів полягає у забезпеченні: на орієнтацію підприємства, яка включає формування систему цілей, використовуючи ресурс ідеології і ринкової орієнтації у просторі та часі; взаємодію підприємства через поєднання та розвиток зв'язків між внутрішніми

елементами потенціалу; розвиток через механізм інноваційно-синергетичної стратегії, використовуючи інтелектуально-інформаційний інвестиційний ресурси та реінжиніринг інноваційних процесів; організаційну інтеграцію всіх підсистем по вертикалі і горизонталі, використовуючи організаційно-адміністративний і функціональний ресурси.

Логіко-структурна модель формування механізмів управління безпекою підприємства, повинна включати такі механізми, як організаційно-синергетична інтеграція; вертикальна інтеграція, що використовує організаційно-адміністративний ресурс; горизонтальна інтеграція, що використовує функціональний ресурс, який забезпечує ефект мультиплікації; орієнтація використання інтелектуальних ресурсів.

Механізми управління фінансово-економічною безпекою підприємства включають: систему управління прибутком на основі його взаємозв'язку з витратами та обсягом реалізації («CVP»-аналіз); операційний леверидж; фінансовий леверидж; збалансування і синхронізацію грошових потоків; фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємства; механізми нейтралізації фінансових ризиків: уникнення, лімітування, хеджування, диверсифікацію, розподіл, страхування; оптимізацію портфеля фінансових інвестицій та ін.

Деякі з них розглянемо детальніше.

Управляти прибутком від операційної діяльності дозволяє система «CVP»-аналізу. Використовуючи його, можна визначити необхідний обсяг реалізації продукції підприємства у вартісному виразі, що забезпечує досягнення запланованої (цільової) суми валового операційного прибутку.

Цей обсяг реалізації продукції визначається за формулою:

$$Q_{EP} = \frac{EP + FC}{\frac{VR - TVC}{VR}} \quad \text{або} \quad Q_{EP} = \frac{(EP + FC)}{k_{mar}},$$

де  $Q_{EP}$  – вартісний обсяг реалізації продукції, що забезпечує формування планового операційного прибутку підприємства;  $EP$  – планова сума операційного прибутку, грош. од.;  $FC$  – постійні витрати підприємства в аналізованому періоді, грош. од.;  $TVC$  – загальні змінні витрати підприємства в аналізованому періоді, грош. од.;  $VR$  – виручка від реалізації продукції, грош. од.;  $k_{mar}$  – коефіцієнт маржинального прибутку.

Приріст додаткового прибутку на власні кошти підприємства забезпечує дія ефекту фінансового левериджу.

Фінансовий леверидж характеризує використання підприємством залучених коштів, що впливає на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Його ефект виникає з появою залучених коштів у загальному обсязі використовуваного капіталу. Це дозволяє одержати додатковий прибуток на власний капітал. Показник, що відображає рівень додаткового прибутку на власний капітал при різній частці використовуваних залучених засобів, називається ефектом фінансового левериджу. Він розраховується за формулою:  $ЕФЛ = (1 - C_{пп}) (КВР_a - В_k) ЗК / ВК$ ,

де  $ЕФЛ$  – ефект фінансового левериджу, що полягає у прирості коефіцієнта рентабельності власного капіталу, %;  $C_{пп}$  – ставка податку на прибуток;  $КВР_a$  – коефіцієнт валової рентабельності активів (відношення валового прибутку до середньої вартості активів), %;  $В_k$  – середній розмір відсотків за кредит, що платить підприємство за використання залученого капіталу, %;  $ЗК$  – середня сума залученого капіталу;  $ВК$  – середня сума власного капіталу.

Головною умовою позитивного ефекту фінансового левериджу є додатне значення його диференціала. Він проявляється, якщо рівень валового прибутку, створюваний активами підприємства, перевищує середній розмір відсотків за використовуваний кредит. Чим більшим буде додатне значення диференціала фінансового левериджу, тим більшим буде ефект фінансового левериджу. Брати позики вигідно, якщо залучення коштів призводить до збільшення рівня ефекту фінансового левериджу.